

PAGINA 3

‘Wat zie je er lekker uit’

PAGINA 5

‘De sfeer is die van een grand café’

PAGINA 8

‘Dapper damhert brengt bezinning’

VERDER: Eerlijk boetekleed ■ Afzien van chocolade ■ Glimlachen tijdens de ramadan ■ Dromen over het theater ■ School wordt steeds ingewikkelder

Op twee maart start de veertigdagentijd of vastenperiode ter voorbereiding op Pasen. Twee fotografen - op deze en de laatste pagina - zochten een beeld dat voor hen betekenis heeft in deze periode.

‘De Nieuwe Passie’ in de Bethelkerk

FOTO: JAN VAN DER WOLF

Meer, niet minder

De vastentijd staat voor veel mensen in het teken van minder. Minder alcohol, minder tussendoortjes, minder op je telefoon, minder met de auto, minder gejaag. Het gaat dan om onthouding. Maar je

kunt je ook de vraag stellen: wat ga ik in deze periode juist *meer* doen? Wat ga ik doen om meer toe te komen aan de ander, aan aandachtig leven, aan God? Meer wandelen, meer lezen, meer bidden, meer mensen opzoeken,

meer rust. Wat is een mooiere manier om dat te vieren dan door de veertigdagentijd in het teken te stellen van ‘meer’?

JAN VAN DER WOLF

In de veertigdagentijd is er in de Scheveningse Bethelkerk een bijzondere voorstelling met expositie bij te wonen. Daarbij worden tien gedichten, tien schilderijen en tien muziekstukken bij elkaar gebracht. Dichter Willem Jan Otten en kunstenaar Paul van Dongen werken eraan mee.

Van hand tot hand

‘De voorstelling is bewust intiem gehouden’, vertelt Gerco Lock, predikant van de Bethelkerk. ‘Willem Jan Otten draagt steeds een van zijn gedichten voor. Na het gedicht krijgen de bezoekers een kunstwerk van Paul van Dongen in handen. Zo komt het lijdensverhaal heel dichtbij. Ondertussen klinkt passiemuziek van Ars Musica, onder leiding van dirigent Patrick van der Linden. Ook de muziek is intiem vertolkt door een enkele zangstem met begeleiding van een strijkerskwintet.’

De voorstelling is beperkt toegankelijk, voor drie groepen van zeventig personen. Gekoppeld aan de voorstelling is er een expositie in de Bethelkerk waarin meer werk van Paul van Dongen te zien is. De bijbehorende gedichten van Willem Jan Otten zijn dan te beluisteren via het scannen van een QR-code. Ze worden door de dichter zelf voorgedragen.

ZONDAG 27 MAART OM 13, 15 EN 17 U. BETHELKERK, JURRIAN KOKSTRAAT 175. INFORMATIE EN KAARTEN: DENIEUWEPASSIE.NL. OPENINGSTIJDEN EXPOSITIE: 2, 9, 15 EN 16 APRIL VAN 14-17 U.

IN - DRUK

VROLIJK STEMMEND

Al vóór ik mijn stem mocht uitbrengen was ik geboeid door het politieke bedrijf. Tegen de verkiezingen vroeg mijn moeder nog weleens: ‘Zeg eens wat ik stemmen moet, Rob.’ Natuurlijk zei ik dat het háár stem was, maar daar kwam ik niet mee weg. Werkend in een stevig gereformeerde omgeving, stemden de meeste collega’s op de Anti-Revolutionaire Partij (opgegaan in het CDA). Zelfs de dominee op het ziekenhuisterrein, waar ik werkte en woonde, had een ARP-poster op het raam. In jeugdige overmoed sierde ik mijn raam met een PSP-poster, waarop een blote dame stond. Dat was twee keer tegen het zere been! Pacifistisch socialistisch (jaren geleden opgegaan in GroenLinks), wat zou het bezoek van de patiënten wel niet denken? Bloot, dat vond ik zelf ook wel gewaagd vanuit mijn evangelische ‘roots’. Natuurlijk moest de poster wijken, maar ik bestickerde de bomen van de spoorwegovergang met ‘Stem PSP’. Ik zag de dominee in gedachten al tandenknaarsend wachten tot de trein voorbij was.

Hennie, het hoofd van mijn afdeling, was vurig aanhanger van het Gereformeerd Politiek Verbond (later opgegaan in de ChristenUnie) van Piet Jongeling. Op verkiezingsavond zaten wij samen voor de tv, allebei principieel en lid van kansloze partijtjes. Als het GPV ergens won, juichte ik, won de PSP dan juichte Hennie. Sindsdien is het mij duidelijk hoe vrolijk makend het is om je stem te mogen uitbrengen. Natuurlijk erger ik mij soms aan gezwabber en opportunisme in regering en volksvertegenwoordiging. Maar begin niet met mij over ‘zakkenvullers’ en ‘baantjesjagers’. En dan laat ik de ergste scheldwoorden maar aan die Tweede Kamerleden die niet beseffen hoe kwetsbaar het porselein van de democratie is. Politiek is een vak en het vergt wijsheid en soepelheid om voor jezelf te bepalen waar de grenzen van het compromis liggen. En ook al liggen politieke overtuigingen ver uit elkaar, toch mag je de ander niet demoniseren. ‘Ik heb er geen woorden voor, zo ontzettend oneens ben ik het met de *geachte* afgevaardigde!’

De Bijbelse aansporing om te bidden voor de overheden – en wie verantwoordelijkheid dragen – is niet achterhaald. Binnenkort zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Meestal heb ik wel een keuze in mijn achterhoofd, maar toch

let ik op wat er met mijn stem gedaan is de afgelopen jaren. In grote lijnen dan en ik sluit niet uit dat ik in het stemhokje tóch op een andere vrouw stem dan ik mij had voorgenomen. Dat is ook het vrolijke van de democratie: ik mag zweven! We leven niet in een eenpartijstaat. Er staat geen verbanning of heropvoeding op als ik mij door mijn geweten (geloof) en gezond verstand laat leiden. Aan het ontbijt vraag ik mijn gade hoe laat het schikt om samen naar het stembureau

te gaan. Met stemkaart en legitimatiebewijs op zak lopen wij vrolijk naar de montessorischool. God zegene de greep, kome wat komt! Ter afsluiting drinken we samen een cappuccino: wat een feest dat iedere stem telt in dit land. Soms levert dat een wat versplinterd landschap op, maar alles beter dan de monocultuur van onderdrukking en de afwezigheid van persvrijheid.

ROB VAN ESSEN

FOTO: GEMEENTE.NU

Persoonlijke taalcoaching voorziet in behoefte

‘Bij de dokter kan ik nu zeggen wat er is’

Wekelijks duiken de Poolse leerlinge Wioleta Jaskółka (37) en haar Haagse taalcoach Dini van der Lans (70) samen in de boeken voor Nederlandse les. Taal aan Zee koppelt vrijwilligers aan mensen die (nog) geen reguliere les kunnen volgen.

‘Zie kijkt door de spiegel naar buiten’, leest Jaskółka voor. ‘Is dat goed of fout?’, vraagt Van der Lans. ‘Fout’, zegt Jaskółka. Logisch, een spiegel is geen raam, weet ze. Ze geniet van de lessen in haar knusse woonkamer met wel twintig groene planten en paarse rolgordijnen. ‘Bij de dokter kan ik nu zeggen wat er is.’ Dat geeft haar zelfvertrouwen. ‘Wioleta is heel gemotiveerd en leert snel. Een toptraject’, zegt Van der Lans. ‘Ook het lesmateriaal is prettig. We zijn al bij boekje 42 met relatief lange zinnen en veel woorden.’ Eerst begeleidde Van der Lans leskoppels bij Taal aan Zee, omdat ze veel ervaring opdeed met coaching en talentontwikkeling toen ze nog als personeelsfunctionaris werkte. ‘Maar ik vertelde hun over iets wat ik zelf nog nooit gedaan had. Toen besloot ik ook les te gaan geven.’ En waarom vrijwilligerswerk? ‘Op kleinkinderen passen en tennissen na mijn pensioen vond ik niet genoeg. Ik liep tegen een zingevingdingetje aan.’ Doordat ze gek is op lezen en taal, viel de keuze meteen op deze professionele Haagse organisatie.

Maatwerk

Taal aan Zee biedt taallessen aan anderstalige vluchtelingen, asielzoekers, migranten en laaggeletterden, zodat zij zich beter kunnen redden en makkelijker kunnen deelnemen aan de samenleving. Reguliere educatie zit er (nog) niet in voor deze doelgroep, vanwege hun gezinssituatie, sociale problemen, trauma's, lichamelijke of psychische klachten. Het is altijd maatwerk.

Taalniveau, leervermogen, scholing in het land van herkomst en de cultuur zijn uniek. Er zijn kleine en grote klassen, maar wie dat nog niet aankan mag eerst veertig weken thuis

een-op-een-les krijgen. ‘Met de ene leerling kun je makkelijker communiceren dan met de andere’, zegt Van der Lans. ‘Wioleta kan overschakelen op Engels en heeft hetzelfde schrift als wij.

Een Syrische dame met wie ik werk, kent geen Engels en heeft Arabische tekens geleerd.’

Theater

Waarom krijgt Jaskółka thuis les? Ze drukt haar handen op haar buik en vertelt dat ze veel buikpijn heeft. ‘Ze was bang om in de klas te moeten overgeven’, legt Dini uit. Jaskółka wijst ook naar haar voet. Die heeft ze verwond bij een val tijdens het paprika's plukken, vertelt ze. Nu heeft ze een WIA-uitkering, maar ze hoopt op

Dini van der Lans en Wioleta Jaskółka genieten beiden van het succes van de taallessen.

‘Afronden is lastig als je iemands vooruitgang ziet’

werk. ‘Misschien in het theater’, zegt ze dromerig. Een Poolse dame met wie Van der Lans haar in contact bracht, heeft haar hierover verteld. ‘Maar een winkel is ook goed, alles is goed.’ Omdat Jaskółka nooit een les heeft verzuimd wegens ziekte, nam Van der Lans haar toch mee naar een klas. Dat ging goed. ‘Je was eerst wel een beetje nerveus’, zegt Van der Lans. Ze laat haar handen trillen om het uit te beelden. Jaskółka knikt. ‘Maar jij nam mij mee.’ Ze grijpt zichzelf lachend bij haar kraag in haar nek en toont hoe Van der Lans haar meesleepte. Meteen oefenen ze de uitspraak van het woord nerveus, want de ‘eu’ is zo gemakkelijk nog niet voor Poolse mensen.

Er zijn twee dingen die Van der Lans lastig vindt aan haar vrijwilligerswerk: iemand bellen voor een eerste afspraak wanneer die nog geen woord Nederlands spreekt, en vooral: dat de privélessen stoppen als de veertig weken voorbij zijn. ‘Tja, de mensen kijken zo enorm uit naar je komst en als je hun vooruitgang ziet, is afronden heel lastig.’

TANYA VAN DER SPEK

INFO: TAALAAANZEE.NL

Mentale fitheid

Lockdowns en beperkende maatregelen... we willen er eigenlijk niet meer van horen. Maar hoe zorg je voor de nodige mentale weerbaarheid? In deze LUX-masterclass gaat Nienke Wijnants in op het belang van zingeving voor je mentale welzijn. Wat is ervoor nodig en wat kun je doen?

DO. 10. 20-21.30 U. (INLOOP VANAF 19.30 U.). LUX, GRAND CAFÉ UTOPIE, WALDECK PYRMONTKADE 116. TICKETS € 9, STUDENTEN € 6,50 VIA LUXDENHAAG.NL. INFO: INFO@LUXDENHAAG.NL

Paaskaars

Tijdens deze workshop beschilderen deelnemers met acrylverf een eigen paaskaars.

WO. 9. 10-11.30 U. OF 19.30-21 U. ABDIJKERK, WILLEM III STRAAT 40. KOSTEN € 3. LEIDING EN OPGAVE (VOOR 2 MAART): SARIE TALSMA, 070-3970459, SARIETALSMA@HOTMAIL.COM.

Vrijwilligerswerk is onbetaalbaar

‘We zijn er niet alleen voor onszelf’

Op 11 en 12 maart organiseert het Oranje Fonds de jaarlijkse vrijwilligersactie Nldoet. Bijna de helft van de Nederlanders boven de 15 jaar is actief als vrijwilliger en hun inzet is onmisbaar voor de samenleving. Waarom zijn mensen bereid om zich onbetaald in te zetten voor anderen en wat brengt het hun? Drie Haagse vrijwilligers vertellen hierover.

‘Ik denk nog niet aan stoppen!’ zegt Marie-Anne van Erp beslist. Zij is al meer dan twaalf jaar vrijwilliger bij het straatpastoraat. ‘Ik ben gastvrouw bij de wekelijkse vrijdagmiddagmaaltijd. Het werk gaat me erg

aan het hart en ik doe het met passie. Het begon met eten opscheppen en serveren; vervolgens kreeg ik de suggestie om gastvrouw te

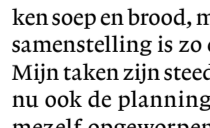
‘Niet iedereen zit te springen om een praatje’

worden. Dat vond ik eerst wel eng, maar het bleek een heel mooie ontwikkeling. Je moet wennen aan de rauwheid van het bestaan van de mensen met wie je omgaat. Dat is soms confronterend. Maar ik heb daardoor heel mooie

mensen ontmoet en ik heb ontdekt: we zijn allemaal hetzelfde, we zijn allemaal één familie. Gastvrouw zijn betekent dat je mee-eet en het gesprek zoekt met je tafelgenoten. Niet iedereen zit te springen om een praatje, maar ik heb me ooit als doel gesteld om iedereen altijd even aan het lachen te brengen. Terwijl ik zelf echt geen lachebek ben! Ik ga ervan uit dat we er niet alleen voor onszelf zijn. De zin van het leven is om er voor elkaar te zijn en dat kan ik op vrijdag ervaren bij het straatpastoraat. Af en toe voer ik echt filosofische gesprekken, waarbij het niet uitmaakt uit welke cultuur mijn gesprekspartner afkomstig is.’

Voedselverspilling

Tamara Smits is sinds 2020 vrijwilliger in het distributiecentrum van de voedselbank. ‘Samen met mijn team vul ik op woensdagavond de kratten voor onze klanten’, vertelt ze. ‘In die kratten gaan voedingsmiddelen zoals paprika's, blik-

ken soep en brood, maar ook koekjes en chips. De samenstelling is zo divers en compleet mogelijk. Mijn taken zijn steeds verder uitgebreid. Ik maak nu ook de planning van de vrijwilligers en heb mezelf opgeworpen als aanspreekpunt en contactpersoon tussen de mensen op kantoor en die op de werkvloer. Ik laat regelmatig mijn gezicht zien en let erop dat iedereen het naar zijn zin heeft. Het leuke aan dit werk is dat het voor mij heel concreet is. Ik zie waar ik het voor doe. Ik vind de voedselbank een fijne instelling: je helpt mensen die in armoede leven en het is duurzaam omdat we voedselverspilling tegengaan. Het past

bij hoe ik mijn medemens wil helpen. Ik ben professioneel muzikant – ik speel fagot en saxofoon – maar ik wil ook op een andere manier iets toevoegen aan de samenleving door mensen te helpen die het moeilijk hebben.’

Verlegen

‘Ik ben er gewoon ingerold’, zegt Matthijs Kerklaan over zijn werk als vrijwillig docent bij het MOC Schilderswijk. Elke maandagavond geeft hij hier Nederlandse les aan anderstaligen. ‘Een dia-

ken van mijn kerk vroeg me of dit niet iets voor mij was. Ik werk bij een verzekeringsmaatschappij en had nog nooit zoiets gedaan. Maar ik heb de stoute schoenen aangetrokken en van lieverlee ontwikkelde ik me verder. Ik doe nu ook de intakes van nieuwe studenten. Het MOC is heel laagdrempelig. Het gaat om mensen die heel graag willen en je merkt dat je gewaardeerd wordt. Ik krijg er ook echt wat voor terug: na een dag werken ben ik vaak moe, maar het enthousiasme van de studenten geeft me dan weer energie. Als je mensen, die te verlegen zijn om Nederlands te spreken, zover krijgt dat ze uit hun schulp kruipen, dan geeft dat veel voldoening. Voorlopig wil ik hier niet meer weg!’

ANNE-HELENE BORGTS

ZIE NLD.OET.NL VOOR EEN ENMALIGE VRIJWILLIGERSKLUS OP 11 OF 12 MAART EN DENHAAGDOET.NL VOOR STRUCTUREEL VRIJWILLIGERSWERK.

Seksisme in de kerk

‘Ach, hij bedoelt het niet zo’

Vorig jaar hield het *Nederlands Dagblad* een enquête onder vrouwelijke predikanten met de vraag in hoeverre zij in hun functie te maken krijgen met seksisme. De uitkomsten hiervan vormden – samen met Internationale Vrouwendag op 8 maart – de aanleiding om vrouwen uit verschillende Haagse kerken te vragen naar hun ervaringen met ‘subtiele seksisme’: goedbedoeld, maar onbewust gedrag dat niettemin vrouwonvriendelijk is.

Uit het onderzoek van het *Nederlands Dagblad*, waaraan van de 1300 aangeschreven vrouwelijke predikanten ruim 300 deelnamen, blijkt dat negen op de tien vrouwelijke voorgangers zich in het werk ongelijk – lees: seksistisch – behandeld voelen ten opzichte van mannelijke collega's. Dit uit zich bijvoorbeeld in uitspraken door mannen die doen alsof vrouwen geen verstand van zaken hebben. Veelvuldig genoemd worden opmerkingen over het uiterlijk, twijfel aan de capaciteiten van vrouwen en denigrerende opmerkingen. Dit gaat over cultuur en cultuurverandering, niet zozeer om formele gedragscodes en protocollen (zie hiervoor het kader).

Kop koffie

We onderzochten de ervaringen van vrouwen in Haagse kerken, waarbij telefonische gesprekken met negen vrouwen en vijf mannen uit Haagse kerken zijn gevoerd, onder wie voorgangers en vrijwilligers. Twijfel aan competenties worden niet rechtstreeks uitgesproken, maar blijkt wel uit opmerkingen die vrouwen te horen krijgen. Een man die tegen de predikante na afloop van een viering zegt: ‘Nou, een verhaal vertellen kun je wel.’ Zij zegt hierover: ‘Aan de ene kant moet ik erom lachen, maar aan de andere kant is het ook hoogst vervelend. De opmerking is waarschijnlijk bedoeld als compliment, maar zou hij hetzelfde tegen een mannelijke collega zeggen?’ Een andere predikante vertelt: ‘De kerkenraad geloofde niet dat ik een plan over het gebouwenbeheer had geschreven.’

‘Stereotiepe beelden komen naar buiten in taal en gedrag’

Een vrouw als predikant? Dat is kennelijk vaak nog niet vanzelfsprekend. Een predikante vertelt dat zij bij een uitvaart – ze had haar toga nog niet aan – door een man gevraagd werd of ze een kop koffie voor hem had. ‘Ik bracht hem natuurlijk de koffie – ik ben de beroerdste niet – maar hij bloosde toen ik zei dat ik weg moest omdat ik zo de uitvaart moest leiden.’

Ook opmerkingen over het uiterlijk komen vaak voor: ‘Wat moet je er als voorganger mee als een gemeentelid tegen je zegt dat je “er lekker uitziet”? Je wilt niet moeilijk doen en ook niet dat ze denken: daar heb je die zeur ook weer.’

Aanpassen

Mag je als predikante feministische theologie inbrengen? In hoeverre

bepalen mannen de taal in de liturgie? ‘Een tijd geleden heb ik in een dienst God als vader en als moeder genoemd. Achteraf hoorde ik dat men vond dat dit wel veel te ver ging. Maar de taal in de liturgie is wel een afspiegeling van de verhoudingen in de samenleving. Mary Daly, Amerikaans theologe, zei ooit: ‘If God is male, then the male is God.’ Als God een man is, dan is de man God. Zolang de liturgische taal niet verandert, blijven de verschillen tussen mannen en vrouwen in de kerk problematisch.’

In een aantal gesprekken komt naar voren dat ‘vrouwen altijd anders behandeld worden’ en hoe zij daarmee omgaan: ‘In onze cultuur zit het ingebakken dat je heel veel over en tegen vrouwen mag zeggen en we doen – of deden – alsof dat normaal is. Als vrouw moet je je altijd aanpassen aan de wereld van mannen, slimmer zijn en meer nadenken over wat je zegt en doet.’ Vrouwen zijn geneigd om eerder begrip te tonen of het schouderophalend naast zich neer te leggen: ‘Ach, hij bedoelt het niet zo’, of: ‘Zelf heb ik er niet veel

last van, maar dat komt ook omdat ik mijn mond wel opentrek als dat nodig is.’ Flauwe grappen over vrouwen die net op het randje zijn of eroverheen: ‘Ik lach er maar om, maar leuk is het niet.’ Het valt op dat de meeste vrouwen die ik gesproken heb er persoonlijk niet onder lijden, maar seksistisch gedrag bij mannen in de kerk wel degelijk meemaken. In de kerk wel degelijk meemaken. Soms veralgemeniseerd tot een universele pijn, zoals een vrijwilligster zegt: ‘Waarom worden vrouwen in zoveel culturen onderdrukt en gediscrimineerd? Waarom doet de Rooms-Katholieke Kerk haar ogen hiervoor niet open? Ze kan hier nu toch niet meer omheen?’

Kerkelijk beleid

De Protestantse Kerk Nederland heeft een programma ontwikkeld onder de titel *Veilige gemeente*, waarmee kerken zelf aan de slag kunnen. Want, zo staat er op de website: taboes doorbreken doe je samen.

INFO: PROTESTANTSEKERK.NL

De Protestantse Kerk Den Haag is bezig met de uitwerking hiervan en op dit moment staat er een vacature uit voor een vertrouwenspersoon.

De katholieke parochies hebben zich al sinds 2018 te houden aan de *Gedragscode Pastoraat*, die is opgesteld voor de Rooms-Katholieke kerkprovincie Nederland. Ook is er een meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag in de Rooms-Katholieke Kerk.

INFO: RKKERK.NL
Parochie Maria Sterre der Zee werkt daarnaast aan een eigen gedragscode en is bezig een vertrouwenspersoon aan te stellen.

Het Meldpunt Seksueel Misbruik in de kerk (SMPR) biedt een luisterend oor voor mensen die misbruik in de pastorale relatie hebben ervaren. Dat kan desgewenst ook anoniem.

INFO: SMPR.NL

‘Dat meisje’

In *Dagblad Trouw* werd de term ‘subtiele seksisme’ genoemd: goedbedoeld, maar onbewust gedrag dat niettemin vrouwonvriendelijk is. Onderliggende oorzaak zijn stereotiepe beelden die mannen van vrouwen hebben, maar waarvan zij zich niet bewust zijn. Die beelden komen naar buiten in gedrag en in taalgebruik. Veel mensen zijn zich niet bewust van de seksistische taal die zij soms gebruiken. Voorbeelden genoeg: de vrouw die wordt gezien als ‘dat meisje’, of als zij goed voor zichzelf weet op te komen ‘die vrouw met haar op de tanden’. Het is tijd dat er in de kerken naast beleid op dit gebied ook open over gepraat kan worden.

GREET KAPPERS

BRONNEN: NEDERLANDS DAGBLAD, 11 JUNI 2021; TROUW, 12 JUNI 2021

CARTOON: MARGREET DE HEER

Vogelwandeling voor lezers van Kerk in Den Haag

De redactie van *Kerk in Den Haag* organiseert samen met de Haagse Vogelbescherming (HVB) op zondagmorgen 27 maart een vogelwandeling. Deze wandeling wordt speciaal gepland voor de lezers van dit blad. Onder leiding van een ervaren gids wandelt u in een groepje van circa tien personen ongeveer vijf kwartier in Clingendael en Oosterbeek. Bij een van de twee vogelrustgebieden van de HVB geeft de beheerder een korte toelichting. We ontvangen u vanaf 7.45 uur – de zon is dan al een kwartiertje op – bij de hoofdingang

van Landgoed Clingendael aan de Wassenaarseweg. De wandeling begint om 8.00 uur. Er is een beperkt aantal leen kijkers beschikbaar.

Aanmelding

Heeft u zin om mee te wandelen, stuur dan een mailtje naar info@haagsevogels.nl; wij sturen u dan een bevestigingsmail met nadere informatie. In verband met het betrekken van voldoende gidsen, vragen we u zich voor 21 maart aan te melden. U begrijpt dat wij het voorbehoud moeten maken dat de COVID-19-regelgeving ons deze activiteit toestaat. Aan de wandeling zijn geen kosten verbonden.

FOEKE ZEILSTRA

MEER WETEN OVER HET WERK VAN DE HAAGSE VOGELBESCHERMING? ZIE: WWW.HAAGSEVOGELS.NL

‘Waarom zouden we niet allemaal worden gered?’

Welk verhaal of gedeelte uit de Bijbel spreekt je bijzonder aan? Wat is de betekenis van zo'n oud verhaal voor je leven van vandaag? In de rubriek *Geraakt* leggen we deze vraag steeds aan een lezer voor. Douwe Siebenga heeft er meerdere.

Vraag Douwe Siebenga niet naar euforische momenten die zijn leven op zijn kop hebben gezet. Toch zijn er wel degelijk thema's die als een rode draad door zijn leven lopen en hem steeds weer raken, zoals het vraagstuk van het lijden. Gedachten daarover hebben hem geleidelijk aan veranderd. Dat besef kwam, vreemd genoeg, soms pas veel later.

Op het dieptepunt leven van dag tot dag

Siebenga is opgegroeid in de Nederlands Gereformeerde Kerk, de kerk die zich in 1967 van de Gereformeerde Kerk (Vrijgemaakt) afscheidde. De vrijgemaakte cultuur zat nog stevig in de kerk van zijn jeugd. Hoewel hij dit nooit als een last heeft ervaren, is hij lossier gaan denken. Hij weet: als ik heb gezondigd, dan vergeeft God me.

Omzwervingen

Na jaren van kerkelijke omzwervingen kwam hij bij de Noorderkerk terecht, onderdeel van de Protestantse Kerk Nederland (PKN). Wat Siebenga het meest raakt, is het lijden. Christus heeft geleden, maar mensen

lijden ook, vooral in de derde wereld. Siebenga trekt zich het leed van de derde wereld aan en is om die reden jaren actief geweest voor de christelijke ontwikkelingsorganisatie Tearfund. Hoewel hij terdege beseft dat de hulpverlening vaak een druppel op de gloeiende plaat is, kan hij zijn ogen niet sluiten voor de ongelijkheid in de wereld. Het steekt hem dat de westerse wereld zich verrijkt ten koste van andere landen. Afrikaanse prenten aan de muur getuigen nog steeds van zijn betrokkenheid met de minder beelde medemens.

Zelf heeft Siebenga ook het lijden ervaren toen er vanaf 2004 meerdere ziekten bij hem werden geconstateerd, die allemaal op een afweerstoornis leken te wijzen. Aanvankelijk kon hij niets meer en was hij volledig afhankelijk van anderen. Toch heeft hij nooit gewaanhoopt, hij was niet droevig en de waaromvraag heeft hem niet echt beziggehouden. Op het dieptepunt van zijn ziekte leefde hij van dag tot dag, en dacht hij simpelweg: ik zie wel. Achteraf kijkt hij daar met enige verwondering op terug. De ziekte heeft zijn loopbaan geen goed gedaan en de klachten zijn er nog steeds, maar achttien jaar later beschouwt hij zichzelf als gezegend.

‘Al gaat mijn weg door een donker dal, ik vrees geen gevaar want u bent bij mij. Uw stok en uw staf, zij geven mij moed.’ (Psalm 23, NBV 2004)

Goudsmid

Er is nog iets wat zijn geloofsleven anders heeft gekleurd. Gaandeweg is hij richting de gedachte van de al-verzoening gegaan: het geloof dat alle mensen gered zullen worden. Siebenga: ‘Christus is gestorven voor alle mensen. Dus waarom zouden we niet allemaal worden gered?’ Als voormalig leerling-goudsmid spreekt de metafoer uit de Bijbel van

het zuiveren van goud met zwavel en vuur hem aan. Zo haal je de ongerechtigheden uit het goud. Op die manier kun je ook naar de dood kijken: als een reiniging door de geest.

Tot slot nog één rode draad: Psalm 23, ‘De Heer is mijn herder’. Het is de trouwpsalm van zijn ouders. Siebenga noemt het een psalm met beloften. De psalm geeft hem

innerlijke rust. ‘Als het fout gaat, kun je bij God terecht. Je weet: Hij geeft nieuwe kracht en leidt je langs veilige paden.’ De psalm is een klassieker, geliefd bij velen, maar voor Siebenga is er een wel heel persoonlijke herinnering aan verbonden. Hij las de tekst voor aan zijn vader toen die zijn laatste adem uitblies.

ROELIE DRÖGE

HOE VAST JIJ?

Sylvie Kempgens:

Afzien van chocolade, zoetigheden en een glas wijn is in eerste instantie een ontgifting aan het einde van de winter. Na een paar dagen blijkt al snel dat er een stukje vrijheid is gewonnen... in het bijzonder als het gaat om de verslaving aan chocolade. Weer genieten van de smaak van een vrucht. Vasten is ook een weg van soberheid, die zijn plaats heeft op de weg naar Pasen. En de vreugde van Pasen wordt dan verdubbeld door het genot van chocolade-eieren, maar met mate!

Contemplatief leven

Gerard Mathijssen, vele jaren abt van de Sint Adelbert Abdij in Egmond-Binnen, kijkt terug op zijn leven als kloosterling. Wat is hem dierbaar gebleven en wat niet? Wat wil hij meegeven uit zijn kloostertraditie en wat hoopt hij dat mensenharten zal blijven raken? Voor wie op zoek is naar een eigen vorm van contemplatief leven.

ZA. 12. 13.30-14.30 U. DEZINNEN, CHRISTUS TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN STOLBERGLAAN 154. OPGAVE T/M 9/3 TOEGANG: € 5. INFO: DEZINNEN.NL

Ramadan en veertigdagentijd dit jaar deels tegelijkertijd

‘Aan het eind van de ramadan is het alsof je opnieuw geboren bent’

Het gebeurt niet vaak, maar dit jaar zitten er twee weken overlap tussen de islamitische ramadan en de christelijke vasten- of veertigdagentijd. Yasmine Soraya, projectmedewerker bij het Wereldhuis van Stek, houdt jaarlijks de ramadan. Hoe beleeft zij deze periode?

Wat doe je en wat laat je tijdens de ramadan?

‘Toen ik in Indonesië woonde, deed iedereen mee aan de ramadan. Hier is dat natuurlijk anders. Ik vast nu samen met mijn man; mijn kinderen zijn nog te jong om volledig mee te doen. We eten en drinken niet vanaf zonsopgang tot

‘De ramadan brengt mensen meer samen, we vergeven elkaar’

zonsopgang. Je moet ook je emoties onder controle houden, dus niet boos worden of huilen. De betekenis van vasten is voor ons zelfdiscipline. Wij bidden het hele jaar door vijf keer per dag, maar tijdens de ramadan doen we dat

nog langer. De eerste weken een kwartier tot een uur langer, maar de laatste tien dagen bidden we de hele avond, wat we afwisselen met lezen in de Koran. We hebben tijdens de ramadan altijd een doel, bijvoorbeeld één boek uit de Koran helemaal uitlezen. Ook geven we meer aan andere mensen. Dat kan geld zijn, maar ook kleren of aandacht. Gewoon vriendelijk zijn, meer glimlachen naar elkaar.’

Wat brengt zo'n periode jou?

‘Het is mijn bewuste keuze om het te doen. Vasten is iets tussen jezelf en God en daardoor is het verdiepend. Het gaat mij niet alleen om het vasten. Het geeft mij ook een goed gevoel om meer voor de gemeenschap te doen. Het maakt je een beter mens. En het is reinigend; vasten is goed voor mijn lichaam.’

Vind je het weleens moeilijk?

‘Soms, zeker in de zomer is het moeilijk om niet te drinken. De eerste vijf dagen krijg je altijd honger, maar je went er ook aan. Op mijn werk gaat het goed; dan heb ik het druk en ben ik afgeleid, waardoor ik niet aan eten en drinken denk.’

Kijk je ernaar uit?

‘Ja, altijd! De ramadan brengt mensen meer samen en wij vergeven elkaar. Ruzies worden bijgelegd. Dat is best intens. Ik ben ook weleens moe aan het eind van de dag, ook van al het bidden. Tegelijkertijd is dat het bevredigende van

De ramadan is in de islam de heilige maand van spirituele inkeer, waarin tussen zonsopkomst en zonsondergang gevestigd wordt, tenzij men daarvan vrijgesteld is. De ochtendmaaltijd wordt *shor* of *sohor* genoemd, de maaltijd na het vasten is de *iftar*. Moslims herdenken in deze maand dat Mohammed zijn eerste boodschap van God ontving. De periode van de ramadan wordt bepaald door de islamitische maankalender, waardoor de ramadan niet steeds op dezelfde datum van de Gregoriaanse kalender valt. Vasten is een van de vijf zuilen van de islam en om die reden verplicht. Dit jaar is de ramadan van 1 tot en met 30 april.

de ramadan; dat je het allemaal doet, ook al is het weleens zwaar. En het eindigt natuurlijk met het Suikerfeest, een heel speciale en gezellige dag waarop vrienden en familie elkaar bezoeken en samen eten. Aan het eind van de ramadan is het alsof je opnieuw geboren bent.’

JOLLY VAN DER VELDEN

Christus Triumfatorkerk viert jubileum

Het hart van de bunker is een gezellig dorpsplein

Zestig jaar geleden was het feest in het Bezuidenhout. Begin maart 1962 werd een ultramoderne kerk geopend. De Christus Triumfatorkerk was een spraakmakend gebouw – en is dat nog steeds. Wie er nu een kijkje neemt, ontdekt dat je over de monumentale kerk ten minste drie verhalen kunt vertellen.

Het is avond. We zitten in de grote, hoge hal van de Christus Triumfatorkerk in het Bezuidenhout. Een brede trap voert naar de kerkzaal op de eerste verdieping. Jaap van den Akker, predikant: 'Als je op zondag uit de kerk komt, daal je af naar al die kofiedrinkende mensen hier. Dat geeft een gezellig beeld. Omgekeerd, wie een onbekende in zijn eentje naar beneden ziet komen, kan er snel heengaan en een praatje beginnen.' De hal met het fleurige meubilair is het hart van de kerk. Noem het een overdekt dorpsplein. De sfeer is die van een grand café. Hier komen alle vergaderzalen op uit. Aan één kant is een bar. Door een grote glazen wand kijk je uit op een binnenplaats. Het is opvallend dat er geen direct contact is met de straat. De mensen van de 'CTK', zoals de kerk in het afkortingenjargon heet, fantaseren wel eens over een opener entree met brede glazen deuren. Of over een terras aan de straat met een paar uitnodigende zitjes en fleurige parasols. Iets meer reuring zou welkom zijn. Maar ja, het gebouw is rijksmonument en daardoor is een verbouwing lastig te realiseren. Om dezelfde reden zijn ook ideeën over grote foto's of spandoeken aan de buitenmuren bij voorbaat kansloos.

Knipoog naar Le Corbusier

Huub van der Linden, architect en gemeentelid, kent alle kwaliteiten van het gebouw. Architect Geert Drexhage heeft de van oorsprong gereformeerde Christus Triumfatorkerk ontworpen met een knipoog naar de grote Le Corbusier. De publiekelijk toegankelijke zalen zijn op straatniveau en de 'privé'-ruimten – in dit geval de

'De meningen over de inrichting blijken verdeeld'

kerkzaal – op de eerste verdieping. Van buitenaf oogt het gebouw als een massieve betonnen bunker, een gesloten vierkante bak zonder ornamenten. Naar de mode uit de bouwjaar staat de hoge toren op zichzelf, los van het gebouw. Bouwkundig gesproken valt de Christus Triumfatorkerk onder het 'brutalisme', een lang

verguisde stroming in de architectuur die pas de laatste tijd weer wat waardering krijgt. Ook hier – vanaf de straat – een hoge toegangstrap naar de kerkzaal, maar pas sinds de coronapandemie wordt die weer mondjesmaat gebruikt; je kunt er afstand houden. De meeste bezoekers nemen gewoontegetrouw een bijna onvindbaar, smal deurtje in een schrootjeswand om de hoek. Een soort dienstingang. Zo gaat dat vaker. Mensen die een gebouw in gebruik nemen, ontwikkelen hun eigen gewoontes, los van wat de bouwmeesters hebben bedacht.

Koele sereniteit

De kerkzaal vertelt weer een ander verhaal. De eerste indruk is die van koele sereniteit. En van leegte. Het daglicht komt binnen door een reeks smalle, geraffineerd geplaatste raampartijen, die in de verte aan hoge ramen in een Franse kathedraal doen denken. De comfortabele banken met paarse stoffen bekleding staan opgesteld in de breedte, met goed uitzicht op het liturgisch centrum. De meningen over de inrichting blijken verdeeld. Van der Linden: 'Mijn moeder vindt het geen warme, gezellige kerk.' Van den Akker: 'Doordat de banken in een brede, halve cirkel staan, heb ik direct contact met het publiek. Als ik terloops een vraag stel, reageren mensen direct. Ze voelen zich hier vrij.'

Verjonging

Na zestig jaar kijkt de gemeente van de Christus Triumfatorkerk opgewekt naar de toekomst. Veel gemeenteleden uit de begintijd hebben de

stad inmiddels verlaten en zijn geëmigreerd naar plaatsen als Zoetermeer. Daarvoor in de plaats zijn nieuwe, hoger opgeleide generaties gekomen, die onder andere een baan hebben gevonden aan de Haagse Zuidas, zoals het Beatrixkwartier wordt genoemd. De gemeente maakt een proces van verjonging mee. Tegelijk blijkt het gebouw op zich een wervende factor te zijn. Ondanks de buitenkant. De zalen worden intensief verhuurd aan allerlei instellingen. Van den Akker: 'Het komt regelmatig voor dat iemand die voor zijn of haar werk hier door de week is geweest, op zondag terugkomt.'

JAN GOOSSENS

DE FEESTELIJKHEDEN TER GELEGENHEID VAN HET ZESTIGJARIG BESTAAN ZIJN VANWEGE DE CORONAPANDEMIE VERSCHOVEN NAAR HET STARTWEEKEINDE IN SEPTEMBER.

FOTO: MATTEO FABRIS

JONG Transvaal | Schilderswijk genomineerd voor Appeltje van Oranje

'Iemand die hun hoofd boven water houdt'

Van vmbo-basis tot vwo-6: iedere leerling uit het voortgezet onderwijs kan terecht bij JONG Transvaal | Schilderswijk, een project van Stek dat huiswerkbegeleiding en coaching biedt aan Haagse scholieren. Het is genomineerd voor de Appeltjes van Oranje, een wedstrijd van het Oranjefonds.

Ahmed Mansour (27) werkt nog even het logboek bij met de verrichtingen van de leerlingen, voordat hij de computer afsluit en een laatste ronde maakt door het pand van de Paardenberg in Transvaal, een buurt-en-kerkhuis van de diaconale organisatie Stek. Het is na zevenen op een dinsdagavond en de huiswerkbegeleiding zit erop. Vandaag heeft slechts een handjevol scholieren zich in de studieruimte van de Paardenberg gemeld. Dat heeft vooral te maken met de coronapandemie die huishoudt op de middelbare scholen. Het is zeker geen maatstaf voor de populariteit van wat Mansour omschrijft als 'een huiskamer waarin jongeren vertrouwen krijgen in zichzelf, in hun leercapaciteit'. Integendeel: met twee locaties in Den Haag, een derde in de planning en een wachtlijst voor de deelnemers is JONG gerust een succes te noemen.

Rolmodel

Ahmed Mansour is een van de vijf hoofdmentoren van JONG Transvaal | Schilderswijk en al meer dan tien jaar betrokken bij het project, sinds hij ooit zelf als havo-leerling aanklopte voor huiswerkbegeleiding. Tegenwoordig werkt hij voltijds als trainee bij een overheidsdienst, is bij de prestigieuze Nyenrode Business Universiteit bezig aan zijn pre-master accountancy en staat twee tot drie keer per week de deelnemers van JONG bij.

Het vleesgeworden rolmodel voor het Stek-project dus, dat in zijn oorspronkelijke vorm teruggaat tot 2008, toen er vanuit de wijk vraag ontstond naar huiswerkbegeleiding. Sinds een jaar of vier, vijf is die activiteit uitgegroeid tot 'meer een totaalpakket', zoals coördinator Inge van Bommel het omschrijft. 'School wordt steeds ingewikkelder', zegt zij. Het is niet enkel huiswerk dat de aandacht van de gemiddelde scholier opsloort – ook kwesties als de juiste studierichting, het vinden van een stageplek, solliciteren en de omgang met leraren, medeleerlingen en sociale media maken het scholingstraject van jongeren er niet gemakkelijker op. Zo is in de loop der jaren persoonlijke coaching steeds meer onderdeel geworden van de begeleiding die JONG biedt.

De tutores staan in nauw overleg met de leerling, school en ouders en zijn een vraagbaak met betrekking tot alle hindernissen die een scholier anno 2022 kan tegenkomen. 'Het gesprek aangaan is voor hen al een verlossing', zegt Mansour. 'Ze hebben behoefte aan iemand die hun hoofd boven water houdt.' Inge van Bommel vult aan: 'Het gaat erom dat je er bent. De leerlingen lopen op een pad en wij lopen

Ahmed Mansour, een van de hoofdmentoren van JONG Transvaal | Schilderswijk

ernaast tot ze een diploma hebben.' Er zijn weinig plekken waar jongeren buitenshuis ongestoord kunnen studeren. Bovendien is huiswerkbegeleiding vaak duur, terwijl JONG Transvaal | Schilderswijk een zeer betaalbare bijdrage (8 tot 12 euro per maand) rekent.

Kansengelijkheid

Nu is JONG Transvaal | Schilderswijk dan in de race voor een van de drie 'Appeltjes van Oranje'. Het Oranjefonds biedt met deze jaarlijkse verkiezing financiële steun aan 'uitzonderlijke sociale initiatieven die ertoe doen voor mensen in onze samenleving'. Het thema van 2022, 'kansengelijkheid voor alle jongeren' typeert waar JONG Transvaal | Schilderswijk al ruim tien jaar mee bezig is, en vandaar de aanmelding. Mocht het project in de prijzen vallen, dan brengt het geldbedrag de droom voor een derde locatie in Moerwijk een stapje dichterbij.

Kansenongelijkheid is een thema dat in Transvaal en de Schilderswijk misschien meer speelt dan in sommige andere Haagse wijken, maar scholieren uit alle delen van de stad weten JONG te vinden. Hofstad Lyceum, Vrijzinnig Christelijk Lyceum, Sorghvliet, Edith Stein, Maerlant; moeiteloos somt Van

Bommel de scholen op. Vanavond is een vwo5-leerling bezig met het voorbereiden van haar herkansingstoets wiskunde B. 'De oude docent wilde geen theorie uitleggen, de nieuwe docent legt ook slecht uit',

'Persoonlijke coaching is onderdeel van de begeleiding'

zegt ze laconiek. Ze volgt het profiel natuur en techniek, wil dokter worden en komt hier al ongeveer drie jaar twee keer per week voor 'vragen over huiswerk, vervolgstudies en wat ik na school kan doen'. De school gaf haar aanvankelijk een havo-advies. Dat werd herzien na een second opinion, door haar ouders aangevraagd bij JONG Transvaal | Schilderswijk.

UIT DE TIEN GENOMINEERDEN WORDEN IN MEI DRIE WINNAARS GEKOZEN, DIE – VANWEGE HET LUSTRUMJAAR – HUN APPELTJE VAN ORANJE ZULLEN ONTVANGEN VAN KONING WILLEM-ALEXANDER.

MATTHIJS TERMEER

Rooms-Katholieke kerken

Parochie Maria Sterre der Zee. Info: rkdenhaag.nl
Centrum. Jacobus de Meerdere-kerk, Parkstr. 65a. Nederlands: zo. 9 u. en 11 u. 2 maart 18.30 u. Aswoensdag
Schilderswijk. Marthakerk, Hoefkade 623. Za 19 u. Zo. 9.15, 13u Engels/Afrikaans 2 maart 9 u. Aswoensdag
Haagse Hout. Paschaliskerk, Wassenaarseweg 53. Zo. 11 u. 2 maart 19 u. Aswoensdag
Marlot. Onbevlekt Hart van Maria, Bloklandenplein 15. Za 17 u. Zo. 9.30 u. (niet op 6 maart) 2 maart 12.30 u. Aswoensdag
Zeeheldenbuurt. Ignatiuskerk, Elandstr. 194. Zo. 11u. 2 maart 19 u. Aswoensdag
Regentessekwartier. Agneskerk, Beeklaan 188. za. 20 u. en zo. 9.30 11.30 Spaans. 2 maart 19 u. Aswoensdag
Scheveningen. Antonius Abtkerk, Scheveningseweg 233. Zo. 11 u. 2 maart 19 u. Aswoensdag
Parochie De Vier Evangelisten Info: rkparochiedevierengelisten.nl
Valkenbos. Titus Brandsmakerk, Kamperfoeliestr. 279. Vrij. 10 u. Zo. 10:30 u. 2 maart 15 u. oecumenische Aswoensdagviering
Loosduinen. Kerk Maria van Eik & Duinen, Loosduinse Hoofdstr. 4. Di. 10 u. Za. 17 u. (even maanden). Zo. 10 u. 2 maart 19 u. oecumenische Aswoensdagviering
Waldeck/Kijkduin. Pastoor van Arskerkerk, Aaltje Noorderwierstr. 4. Do. 10 u. Vrij. 9 u. Za. 17 u. (oneven maanden). Zo. 10:30 u. 2 maart 19 u. Aswoensdag
Leyenburg. Emmauskerk, Leyweg 930. Za. 13 u. Zo. 10 u. 2 maart 10 u. Aswoensdag

Kerken met vaste voorgangers

Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Zo. 8:30 u. Heilig Avondmaal. Zo. 10:30 u. Contemporary & Traditional (Holy Communion) Service, 4de zo. Anointing & Prayer for Healing. Zo. 17 u. Wellspring Service, 4de zo. Choral Evensong.
American Protestant Church Esther de Boer van Rijcklaan 1. 9:45 with praise band. 11:15 with organ and choir.
Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr 7. 2/3 Aswoensdag 19.30, zo 10u eucharistieviering, 13/3 16u vesper
Exoduskerk Beresteinlaan 263. Zo. 10 u.
Vredekerk Maartensdijklaan 126. Arabisch: za. 19 u. Nederlands: zo. 10:30 u.
Baptistengemeente Vier Heemskinderenstr. 91. Zo. 10 u.
Leger des Heils Ambachtsgaarde 198. Zo. 10:30 u. met muziekkorps.
Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170. Zo. 9:30 u. met zang en muziek. apgen.nl.
Zevendedagsadventisten Robijnhorst 197. Za. 10 u. bijbelstudie, 11 u. dienst.
Quakers Stadhouderslaan 8. Zo 10:30 u. stille samenkomst.

Bij sommige kerken moet je je nog aanmelden voor het deelnemen aan vieringen. Raadpleeg vooraf de website van de kerk. De sites staan op: kerkindenhaag.nl/adressen

Kerken van de Protestantse Kerk Nederland (PKN)

Kerkgebouwen	Tijd	6 maart	13 maart	20 maart	27 maart
Lukaskerk Om en Bij 2.	10.15	2/3 ds Jannet van der Spek 6/3 Derk Stegeman HA	ds Julia van Rijn	Esther Israel kringviering	naar Lutherse kerk
Duinzichtkerk V. Hogenhoucklaan 89	10.00	dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort
Christus Triumfatorkerk Juliana v. Stolberglaan 154	10.00	ds Jaap van den Akker	ds Frans Gijzel	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker
Pax Christikerk Vlamburg 2	10.30	dr Gieneke Sneller-Vrolijk	ds Jasper Klapwijk	ds Mira de Boer	ds Theo de Koning
Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	10.00	ds Jantine Veenhof	ds Jan van der Wolf	ds Jantine Veenhof	pastor Bram Dijkstra-Geuze
De Oase Van Meursstraat 1	10.00	ds Jannet van der Spek	kringviering	ds Fokke Fennema	ds Anki Peper
Bergkerk Daal & Bergselaan 50 A	10.00	2/3 15u. Heilige Familiekerk, pastor Duncan Wielzen, ds Martine Nijveld 6/3 ds Casper van Dongen	ds Martine Nijveld	Sitty Smedinga	ds Martine Nijveld
Maranathakerk 2e Sweelinckstr.156	10.30	ds Bert Kuipers	ds Rob van Essen	ds Mark van der Laan	ds Leo de Leeuw
Noorderkerk Schuijstr. 9-11	10.00	ds Geertje Zomer	ds Wim Pera	ds Hanneke Allewijn	ds Durkje Sikkema
Bosbeskapel Bosbesstr. 5	10.00	ds Michiel Aten	ds T. van Montfoort	ds Martin Koster	ds Wietske Verkuyl S&T
Abdijkerk WillemIII-str. 40	10.00	ds R. de Vries	ds Wietske Verkuyl	ds Michiel Aten	ds Klaas Wigboldus S&T
Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	ds R. de Vries	ds Wietske Verkuyl	ds Michiel Aten	ds Klaas Wigboldus S&T
Bethelkerk Scheveningen J. Kokstr.173	10.00	ds Gerco Lock	Rens de Ronde	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock
Oude Kerk Keizerstr. 8	10.30	ds Barend Weegink	ds H. de Graaff	ds Barend Weegink	ds Barend Weegink
Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds Mark van der Laan	ds Charlotte van der Leest	ds Dirk Jan Thijs	ds Charlotte van der Leest
Pr. Julianakerk Tesselsestr. 6	10.00	ds H. de Graaff	ds Bernhard van Vreeswijk evangelisatie	ds Bernhard van Vreeswijk	ds Bernhard van Vreeswijk
De Toelucht Laan v. Hoornwijck 140	10.00	ds Attie Minnema S&T	ds Attie Minnema	ds Rob van Essen	ds Attie Minnema
Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00 16.30	ds Bert Karel Foppen 9/3 10u. biddag met kinderen ds T. Bos 9/3 19.30u. biddag	ds Bert Karel Foppen ds H. Veldhuijzen	ds Bert Karel Foppen ds Bert Karel Foppen	ds T. Bos ds G. Kamphuis
Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30	ds Karl van Klaveren	ds Alex van Ligten	ds Karl van Klaveren	Geeske Hovingh
Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00	ds Martien Brinkman	ds Marja Flipse HA	ds Rienk Lanooy	10.30 ds Rienk Lanooy cantate
Ev. Lutherse Gem. Lutherse Burgwal 9	10.15	ds Erwin de Fouw	ds Jannet van der Spek HA	ds Erwin de Fouw	ds Jannet van der Spek
Église Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur Hartman Out	pasteur Hartman Out Sainte-Cène	pasteur Hartman Out	Jan la Grouw
Oude Kerk Herenstraat 77 Voorburg	10.00	ds Leneke Marchand	ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand	ds Giel Schormans
Open Hof Br. Ingenhoseslaan 4 Voorburg	10.00	ds Gerrit van de Kamp met doventolk	ds Jan van der Wolf	ds Els van der Wolf-Kox	ds Jan van der Wolf

Diverse Rooms-Katholieke kerken		
Rijswijk. Bonifatiuskerk, van Vredenburgweg 69. Zo. 11 u. Kerk van Benedictus en Bernadette, Sir Winston Churchillaan 372. Zo. 9:30 u. De Zinnen, kapel Chr. Triumfatorkerk ma 18.15 avondgebed		
Deutsch. Badhuisweg 35a. Zo. 10:30 u.	English. Bezuidenhoutseweg 157. Zo. 10 en 17:30 u.	Français. Stoeplaan 4, Wassenaar. Zo. 17 u.

advertenties

Firma A. H. Kerkhof & Zon
Uitvaartzorg sinds 1892

Dienstverlening op maat door uitvoering van:

- levensbeschouwings- en geloofsgebruiken en individuele wensen

Uitvaartcentra naar uw keuze met ons advies, bijvoorbeeld:

- Ad Patres Frederik Hendriklaan 7 's-Gravenhage (Statenkwartier)
- diverse andere uitvaartcentra in 's-Gravenhage en omstreken
- bij begraafplaats of crematorium

Thuisopbaring volgens uw wensen met de juiste zorg en middelen

Groot Hertoginnelaan 227
2517 ET 's-Gravenhage
070 345 16 76
firma@kerkhof-uitvaartzorg.nl www.kerkhof-uitvaartzorg.nl

Zorgvuldige aandacht en professionaliteit, al vier generaties een familie traditie

want met afscheid begint herinnering

Voor een waardevol afscheid met zorg en respect afgestemd op ieders persoonlijke wensen.

Veenweg 14, Nootdorp
Damlaan 64, Leidschendam
Ina Boudier-Bakkerstraat 5, Delft
De Sillestraat 182, Den Haag

070-3202040 - www.vdhuz.nl - 015-3101643

Helm & Schols
uitvaartzorg

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartverzorging richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN: (070) 350 70 00
INFO@ENGELNENSPOR.NL - WWW.ENGELNENSPOR.NL

HET CLINGENDAELHUIS - BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

Overige kerken

Kerkgebouwen	Tijd	6 maart	13 maart	20 maart	27 maart
Deutsche Ev. Gem. Bleijenburg 5	10.30	Pfrin Margit Gill	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling
Doopsgezinde Gem. Paleisstr. 8	10.30	ds Lydia Penner	ds Rineke Verheus	ds Marijn Vermet	vierde zondag
Ev. Broedergem. Hernhutters Chasséstr. 1	10.00	4/3 18u. Wereldgebedsdag 6/3 br Dyoemati Tumin	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	11u zr Christine Welschen zangdienst
Haagse Dominicus Th. Swenckestr. 30	10.30	Waar ik stil van word Aline Barnhoorn, Tamme Wiegersma	X	Ballingschap/Diaspora Henk Baars	X
Indon. Ned. Chr. Kerk, Marcuskerk Jan Luijkenlaan 92	14.00	ds Hendri Sendjaja HA	ds Johannes Linandi	ds Chris de Jonge	ds Stanley Tjahjadi
Ekklesia Brouwersgracht 2-k, in steeg door hek	11.00	X	Het humanisme van Erasmus	X	Keer om: mens en ego
Kruispuntgem. Hofzichtlaan 115	11.00	2/3 19u. Aswoensdag 6/3 ds Joop Zuur	X	ds Casper van Dongen	X
Remonstrantse kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Antje van der Hoek	ds Reinhold Philipp	ds Johan Goud	ds Reinhold Philipp
Geref. Kerk Vrijgemaakt Duinkerkerstr. 1	10.00	ds Jasper Klapwijk 9/3 19.30u. biddag Franse kerk Voorburg	ds Mark Joesse	ds Jasper Klapwijk	ds Arnout Francke
Franciscuskerk N. Broeckhuijsenstr. 23	10.30	ds Mineke Kroes S&T	pastor Nanda de Hoop	pastor Tomas van Driel	pastor Bernadette Janssens

Symbolen: 🎵 met cantorij, muziek etc; X geen dienst; * zie website van de kerk; 🗳️ voorganger met preekconsent; ✚ kerkelijk werker; ✚ proponent (ds i.o.); 🗳️ missionair pionier

AGENDA MAART 2022

Voor alle activiteiten deze maand: zie kerkinderhaag.nl. Check websites i.v.m. nieuwe coronamaatregelen.

Orgelconcert

Organist Peter Van de Velde speelt naast de grote e-Moll Prelude en Fuga van Bach orgelwerken rond het thema 'Vater unser im Himmelreich' van Bach, Mendelssohn, Zwart en Kluge. **Za. 5. 15.30-16.30 u. Toegang € 10.** ■ Lutherse Kerk, Lutherse Burgwal 9. Reserveren en info: luthersdenhaag.nl

Bestaat religieuze muziek?

Muziekcurus o.l.v. Hans Jacobi. In zijn muziek wees Messiaen 'momenten' aan waarbij mogelijk sprake zou zijn van een 'doorbraak naar gene zijde'.

Za. 5. 10.30-12.30 u. ■ Remonstrantse kerk, Laan van Meerdervoort 955. Deelname € 5. Aanmelden via denhaag.remonstranten.nl.

De oncontroleerbare wereld

De globalisering en de digitale revolutie hebben ertoe geleid dat de wereld binnen handbereik lijkt. Maar het resultaat is niet dat we gelukkiger zijn. Leer van socioloog Hartmut Rosa. **Ma. 7. 19.30-21.30 u.** ■ DEZINNEN, Christus Triumfatorkerk, Juliana van Stolberglaan 154. Inschrijven t/m 3 maart. Toegang: € 10. Info en opgave: dezinnen.nl. Voertaal: Engels.

Maria, de moeder van...

De protestantse traditie lijkt Maria, de Moeder Gods over het hoofd te zien. Daarin heeft Arnold Huijgen verandering gebracht met zijn boek *Maria, icoon van genade*.

Di. 8. 20-21.30 u. ■ Kloosterkerk, Lange Voorhout 4. Aanmelden via kerkelijkbureau@kloosterkerk.nl

Liedboek-kunst

Expositie van Gerrie Brust Bijmolt van *papiers collés* van materiaal uit een oud liedboek.

T/m 11 maart. Wo., vrij. en za. 13.30-17 u. ■ Galerie 44, Oude Molstraat 44

Vastenwandelingen

Tijdens de wandelingen praten de deelnemers met elkaar over de pauselijke encyclicke Fratelli Tutti. **Wo. 9. 16, 23, 30. 9.30-13 u.** ■ Info en opgave: parochiesecretariaat@rkdendaag.nl, 070-8209866.

Stabat Mater

Uitvoering van het Stabat Mater van G.B. Pergolesi door het ensemble ART&MUZ o.l.v. Helmi Verhoeven. **Za. 12. 17-18 u. Entree € 15/12.** ■ Deutsche Evangelische Gemeinde, Blijenburg 5. Reserveren: 070-3465727 ma. t/m do. 9-12 u.

Het ongemak van kwetsbaarheid

Een workshop met ideeën en oefeningen waardoor je beter om kunt leren gaan met kwetsbaarheid.

Di. 15. 19.30-21.30 u. ■ LUX & De Kwekerij, Koorenhuis, Prinsegracht 27, zaal 1.13A. Tickets en info: luxdenhaag.nl

Koormuziek in de Passietijd

Het Haags Kleinkoor o.l.v. Hans Jansen zingt ingetogen koormuziek

in de passietijd.

Zo. 20. 15.30 u. ■ Abdijkerk, Willem III straat 40. Toegang gratis met collecte. Reserveren via abdijskerk.info. De concerten worden ook gestreamd.

The Great Books School

Verdiep je vijf avonden lang in *De broers Karamazov* van Dostoevski met de *Great Books School*.

Vanaf di. 22. 20 u. ■ Duinzichtkerk, Van Hogenhoucklaan 89. Kosten: € 25 voor vijf avonden. Opgave bij Mirjam Elbers, elbersmirjam@gmail.com

HOE VAST JIJ?

Henk Baars:

Ik zou werkelijk niet weten of onze Lieve Heer houdt van mensen die vasten. Ik heb de indruk van niet, als ik Jesaja 1:11 zo lees: 'Wat moet ik met al jullie offers?', zegt de Heer. 'Ik heb genoeg van die schapen, die vetgemeste kalveren; het bloed van stieren, rammelen en bokken wil ik niet.' Duidelijker kan eigenlijk niet. Natuurlijk ligt de echte bron van mijn niet willen vasten in mijn jeugd. Mijn serieus katholieke vader kwam in de vastenperiode dikwijls wit om zijn neus van zijn werk omdat hij vastte. Mijn moeder voer dan uit. 'Dat is toch niet voor mensen die de hele dag hard moeten werken, waar is dat goed voor?' Ik stond aan de kant van mijn moeder en heb het ook nooit meer gedaan. Mijn spiritualiteit ligt in de diaconie en dat is soms zwaar. Dan moet je goed eten met dagelijks een half glaasje wijn voor het hart.

Vasten na uitbundig carnaval

Gedenk, mens...

Op 2 maart is het Aswoensdag en begint de vasten- of veertigdagentijd. Annemiek Jacobs kreeg in haar leven al heel wat keren een askruisje op haar voorhoofd. In de loop van de jaren zag ze, ook door eigen levenservaringen, de accenten verschuiven als het gaat over vasten en sterfelijkheid.

Al van jongs af aan, meegenomen door onze ouders, aangespoord door ijverige broeders en zusters in het onderwijs, ontvingen wij als rooms-katholieke jongeren een askruisje. Op Aswoensdag, de dag na drie dagen uitbundig Limburgs carnaval, kreeg je daarmee een niet te missen teken van jouw sterfelijkheid op het voorhoofd gedrukt. Zo en niet anders begonnen we aan de vastentijd. Kinderen werden geacht doordeeweeks niet te snoepen, extra goed hun best te doen op school en thuis. Voor volwassenen waren de regels: minder

of niet roken, drinken of snoepen, maar één volle maaltijd per dag en verdere 'onthouding' van alles waar je van genoot..., dat mocht je zelf invullen! De formule die bij het zetten van het askruisje uitgesproken werd was overduidelijk en tevens ook zeer macaber: 'Gedenk mens, dat gij stof zijt en tot stof zult gij wederkeren.' In mijn jeugd ging dat in het Latijn: Memento, homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris.

'Geen streng regime van onthouding of vastentrommeltjes'

Stoffelijkheid

Hoe sta je dan, vele jaren en levens later, als kersverse nabestaande aan het graf van je geliefde levensgezel; de daadwerkelijke plek van zijn terugkeer naar de voorspelde staat van stoffelijkheid.

Aswoensdag markeert voor rooms-katholieken het begin van de vastentijd, die duurt tot de zaterdag voor Pasen: Stille Zaterdag. De as is het overblijfsel van verbrande palmtakken, vaak buxustakken, die in het voorgaande jaar gebruikt werden met Palmzondag. De gewijde takken krijgen na Palmzondag bij veel katholieken een plekje achter een crucifix in hun huis en worden het jaar daarop met Aswoensdag meegenomen naar de kerk om verbrand te worden. De priester zet met de as een kruisje op het voorhoofd van de kerkgangers om hen aan te sporen tot bezinning, boete en bekering. De as herinnert ons aan de vergankelijkheid van het leven. Het vuur zuivert, zoals de mens door Christus gezuiverd wordt van zonden.

Dáár, op die plek, is aan het gebeuren waar hij volledig van overtuigd was: terugkeer naar het element 'aarde', terwijl ik hem zó graag in de 'hemel' zou zien...

Zeer kort na die teraardebestelling van mijn geliefde, nu bijna twee jaar geleden, werd het ook weer veertigdagentijd. Nee, nu geen streng regime meer van onthouding van 'volle maaltijden' of vastentrommeltjes voor de kinderen. We kijken in deze tijd om naar onze medemensen, we denken aan de natuur als een kostbare schat die onze aandacht meer dan nodig heeft en we werken aan eenheid en vrede. En zelfs die sinistere frase over ons lot ná onze dood is veranderd in: 'Bekeert u en geloof in het Evangelie.' Eigenlijk heel opwekkend.

ANNEMIEK JACOBS

H. ANTONIUS ABT GEMEENSCHAP, SCHEVENINGEN

advertentie

KENT U IEMAND DIE Z'N BESTE MAATJE MIST?
Een oppashondje kan voor senioren die een dierbare zijn verloren weer de liefde, gezelligheid en beweging brengen die zij zo missen. Stichting OPOEH helpt senioren aan een oppashondje in de buurt.
www.oपोeh.nl of 020-7853745

Herdenking bombardement

Op zondag 6 maart vindt de jaarlijkse herdenking plaats van het bombardement op het Bezuidenhout op 3 maart 1945. In de Christus Triumfatorkerk is er een oecumenische dienst met de rooms-katholieke parochie Maria Sterre der Zee en de Anglicaanse Kerk van St. John & St. Philip in Den Haag, met medewerking van twee koren.

In deze dienst wordt het *Cross of Nails* overgedragen aan de Anglicaanse kerk. Na de dienst is er om 12.00 uur een kranslegging bij het Juliana van Stolbergmonument.

Zo. 6. 10 u. CHRISTUS TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN STOLBERGLAAN 154.

Vergrijzing

Hoe staan we tegenover vergrijzing en welke dilemma's en kansen zijn daaraan verbonden? Marinus van den Berg komt erover spreken bij

DEZINNEN. De rode draad in zijn werk is dat je ouderdom en dood niet moet wegstoppen. Beide horen bij het leven en door er met elkaar over te praten kun je leren er op een menselijke manier mee om te gaan.

COLOFON

KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDERHAAG.NL WEBSITE

Maart 2022, jaargang 25, nr. 244

Uitgever van de Protestantse Kerk Den Haag, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage Oost en de Rooms-Katholieke parochies Maria Sterre der Zee en De Vier Evangelisten.

Contact: redactie@kerkinderhaag.nl.
Tel. 06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)
hoofdredactie@kerkinderhaag.nl
Tel. 06 4626 69 64 (Greet Kappers)
Parkstraat 32, 2514 JK Den Haag

Redactie: Greet Kappers (hoofdredacteur), Irna van der Wekke (tekstredactie), Anne-Helene Borgts (eindredacteur), Henk Baars, Henriëtte Boerma, Rob van Essen, Hans Hemmes, Shari van den Hout, Rienk Lanoo, Tom Mikkers, Jolly van der Velden, Jan van der Wolf.

Vormgeving: Frank van Leeuwen
Webredacteur: Ronald van Bochhove

Druk: Opmeer Drukkerij bv
Website: ISI Media, isimedia.nl

Advertenties:
kerkinderhaag.nl/adverteren
adverteren@kerkinderhaag.nl
06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)

Los postabonnement:
€ 25,- per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: info@kerkinderhaag.nl
Giften: IBAN NL35 INGB 0007 7749 10

Digitaal vasten

Er zijn mensen die besluiten om in de vastentijd minder gebruik te maken van internet. Maar je kunt het internet ook anders gebruiken. *Kerk in Den Haag* koos twee websites en een podcast om je veertig dagen lang te laten inspireren.

Digitale 40-dagenretraite van Ignatiaans bidden

Bij deze digitale retraite ontvang je in de vastentijd dagelijks een e-mail met een meditatie. Zo'n meditatie bestaat uit een Bijbeltekst en enkele vragen die je helpen om de woorden binnen te laten komen. Je bepaalt zelf hoeveel tijd je hiervoor uittrekt.

IGNATIAANSBIDDEN.ORG

Start de stilte

Wil je meer ruimte maken voor stilte, meditatie of gebed? Of zoek je naar een nieuwe manier van mediteren of bidden? Laat je op sleeptouw nemen door de audiomeditaties van Start de stilte en maak kennis met vormen als mantrameditatie, het rozenkransgebed, de zonnegroet, mediteren bij YouTube filmpjes en bidden met de Bijbel.
STARTDESTILTE.BE

Scheppingsdrift

Welke Bijbelse thema's inspireerden schrijvers, componisten, filmmakers en beeldend kunstenaars? In de podcast *Scheppingsdrift* bespreekt presentator Allard Amelink met kenners kunstwerken die geïnspireerd zijn op de Bijbel.
NPORADIO4.NL/PODCASTS/SCHIPPINGSDRIFT

Wo. 16. 14 u. MARIA VAN EIK EN DUINEN, LOOSDUINSE HOOFDSTRAAT 6. INSCHRIJVEN VIA DEZINNEN T/M 14 MAART. TOEGANG: € 5. INFO EN OPGAVE: DEZINNEN.NL.

Hand in eigen boezem

En weer zorgt een BN'er voor een rel,
omdat hij zich bij vrouwen heeft misdragen.
Je zit je onderhand wel af te vragen
wat er toch mis is met de maatschappij.
Ja, die MeToo-beweging snap ik wel;
de vrouwen hebben alle recht tot klagen.
Maar hoeveel vrouwen klagen over mij?

Heb ik niet onbedoeld en onbewust –
gedreven door de drank en door hormonen –
mij soms een casanova willen tonen?
En ging ik daarbij over grenzen heen?
Een slecht geweten laat mij niet met rust,
en wil ik mijn besmet blazoën verschonen,
dan helpt een eerlijk boetekleed alleen.

Ik breng vol wroeging en vol zelfverwijt
hierbij mijn spijtbetuigingen aan allen
op wie ik een wellustig oog liet vallen,
en voor elk ongemakkelijk moment.
Maar ook als dader steun ik jullie strijd;
ik wilde jullie levens nooit vergallen.
Ik start de hand-in-eigen-boezemtrend.

Duinzichtgesprek met Diederik Gommers

Op zondag 13 maart spreekt predikant Ad van Nieuwpoort met Diederik Gommers, intensivist aan het Erasmus MC in Rotterdam. Twee jaar lang zat Gommers bijna dagelijks in onze huiskamers via tal van talkshows. Van nationale knuffelbeer tot kop van Jut. Van Nieuwpoort kijkt met Gommers terug op een tijd die onze levens ingrijpend beïnvloedde. Wat zijn de lessen en wat gaan we anders doen?

Zo. 13. 14 u. DUINZICHTKERK, VAN HOGENHOUCKLAAN 89. AANMELDEN VIA DUINZICHTKERK.NL. NA AFLOOP MEET & GREET EN SIGNEERSESSIE.

De fotograaf is gevraagd om een beeld te zoeken dat voor hem betekenisvol is voor de vastentijd of veertigdagentijd.

Dapper damhert

Dit damhert brengt me tot bezinning. Het beestje huist op de Koekamp en is mij behoorlijk dicht genaderd. Daarvoor moest deze hinde een slootje achter een houten palissade overbruggen, waarvoor een soepele sprong volstond. Het vrijwillig overwinnen van een barrière, moedwillig opgeworpen tussen mens en dier, zet me aan het denken. Blijkbaar koestert dit

hert een zeker vertrouwen ten opzichte van de mens, wat voor mensen onderling bepaald niet vanzelfsprekend is. Het grassprietje van een kleine gelegenheidssnack steekt uit zijn bek. Vertrouwen, nabijheid, intimiteit – het lijkt het zomaar aan te bieden. Noem het een naïef hert, ik noem het dapper.

MATTHIJS TERMEER

De Jakobs ladder

Lezing van kunsthistorica Marian van Caspel over het motief van de Jakobs ladder in Genesis in oude en moderne kunst. Het droomvisioen van de op de vlucht geslagen Jakob is door vele kunstenaars uitgebeeld. In de middeleeuwen groeide de Jakobs ladder uit tot symbool voor spirituele verheffing. De trap als zelfstandig motief, losgekoppeld van de droom van Jakob, komen we tegen in het werk van naoorlogse kunstenaars.

ZA. 26. 15-17.30 U. HOUTRUSTKERK, HOUTRUSTWEG 1. TOEGANG € 8, INCL. HAPJES EN DRANKJES NA AFLOOP. INFORMATIE: ADRIAAN KELLER, TEL. 06-15863626

Oproep Zomerstek

Van 18 juli tot en met 26 augustus organiseert Stek de 17e editie van Zomerstek, een activiteitenprogramma in de zomerperiode voor (met name) oudere Hagenaars die niet op vakantie gaan. In de zomer zijn veel buurthuizen dicht en liggen veel reguliere activiteiten stil. Zomerstek wil voorkomen dat mensen in deze periode in isolement raken en verenzamen. De diverse activiteiten stimuleren ontmoetingen in een ruimer sociaal verband en bieden momenten van gezelligheid en bezinning. Iedereen kan meedoen, deelname is meestal gratis, soms wordt een kleine bijdrage gevraagd (max. € 2,50).

Organiseert u in de periode van 18 juli tot en met 26 augustus activiteiten die in dit programma passen of heeft u een geschikte ruimte? Neem dan voor 2 mei contact op met Anita del Monte, adelmontelyon@stekdenhaag.nl of 070-3181616.

ILLUSTRATIE: RONALD VAN BOCHOVE

HOE VAST JIJ?

Barbara van der Toorn:

Enige jaren geleden maakte ik vanuit de wijkgemeente Nieuwe Badkapel-Zorgvlietkerk deel uit van een groep mensen die samen nadachten over de vraag hoe vorm te geven aan de vastentijd. Ik vond het zinvol om me daarin te verdiepen. Binnen de groep gaf ieder een eigen invulling aan het vasten: meer tijd te nemen voor gebed en

Bijbellezing, stoppen met roken en dergelijke. Ik koos twee opeenvolgende jaren voor: geen koffie en geen snoep, en dat bleek moeilijker dan gedacht. Wel zorgde het ervoor dat ik meerdere malen per dag nadacht over de betekenis van deze bijzondere periode voorafgaand aan Pasen, het lijden van Christus en de armoede in de wereld.

FOTO: MATTHIJS TERMEER

